

Bijbelstudie

Harald Overeem

God kennen 1 Johannes 2:3-11

INHOUD

Stille tijd	2
'Gij zult niet . . .'	2
What would Jesus do?	2
Dicht bij elkaar?	3
Kringstudie 3	4
Verkenning van de tekst	4
Context en structuur	4
Korte uitleg	4
Boodschap	5
Aanwijzingen voor de kringleider	5
Ijsbreker	5
Inleiding	5
Kringgesprek	5
Afsluiting	6
Werkvellen voor de kringstudie	6
1 Johannes 2:3-11	7

Stille tijd

tussen kringstudie 2 en 3

- 1 *Dat wij God kennen weten we doordat we ons aan zijn geboden houden.
Wie zegt: 'Ik ken Hem' maar zich niet aan zijn geboden houdt,
is een leugenaar. (vers 3-4)*

'Gij zult niet . . .'

Wanneer je het woord geboden in de bijbel tegenkomt of wanneer de Tien Geboden op zondag in een kerkdienst worden voorgelezen, dan kun je daar zomaar een vervelend gevoel bij krijgen. Bij geboden draait het alleen maar om uiterlijkheden en het werkt moralisme in de hand, denken we nogal eens (ten onrechte). Hedendaagse christenen kunnen meer uit de voeten met woorden als vrijheid en aanvaarding dan met woorden als geboden en gehoorzaamheid. Bedenk dat Gods geboden niet de sporten van een ladder zijn op weg naar de hemel. Het zijn eerder de paddestoelen langs de fietspaden op de Veluwe.

De verrassende combinatie die Johannes legt is die tussen God kennen en geboden doen. In vers 4 zegt hij nadrukkelijk dat je God *niet* kent als je zijn geboden *niet* houdt.

Overdenken

- o Welke associaties heb jij bij het woord geboden? Hoe is dat zo gekomen?
- o Bedenk: geboden zijn niet om het leven in te perken, maar om het leven in goede banen te leiden (zoals die paddestoelen langs de fietspaden). Het is juist de Schépper van het leven, die bij uitstek weet hoe het leven gelééfd behoort te worden.
- o Dat het houden van geboden niet onherroepelijk tot wetticisme hoeft te leiden, blijkt uit vele psalmen, 'hoe lief heb ik Uw wet'. De Joden spreken van de *simchat thora*, de vreugde der wet. Waarom zou dat zijn denk je?

Bidden

- o Vraag God of Hij je vreugde wilt geven in het houden van zijn geboden.
- o Vraag God of Hij je wil laten zien hoe goed het is om zijn geboden te gehoorzamen. Je kunt ook bidden of Hij je helpen wil vooroordelen ten aanzien van de wet los te laten.

- 2 *Wie zegt in hem te blijven, behoort in de voetsporen van Jezus te treden.
(vers 6)*

What would Jesus do?

Armbandjes, kettingen, T-shirts, agenda's, sokken. Op talloze artikelen komen we de tekst tegen die ons alert wil houden in onze keuzes en in onze houding: hoe zou Jezus gehandeld hebben? Blijkbaar hebben we zulke reminders nodig. Leven zoals Jezus leefde gaat ons niet vanzelf af.

De vertaling van NBG'51 geeft scherper weer wat Johannes wil zeggen: '. . . behoort ook zelf zo te wandelen zoals Christus gewandeld heeft'.

De apostel geeft aan wat mogelijk is: wandelen zoals Jezus gewandeld heeft. Dat betekent niet dat je een kopie van Jezus moet worden. Wel een beelddrager. Zoals iemand onlangs tegen me zei: wat lijkt jullie jongste zoon op zijn oudere broer, zeg!

Overdenken

- Het klinkt te pretentief: leven zoals Jezus geleefd heeft. Wat zou je uit Jezus' leven willen 'overnemen'?
- Paulus schrijft in een van zijn brieven dat wij als christenen 'de heerlijkheid van de Heer weerspiegelen' en veranderen naar het beeld van Jezus (2Kor. 3:18). Je zult in je leven met God gaandeweg meer op Jezus gaan lijken.

Bidden

- Vraag God of Hij je de gezindheid van Jezus geven wil (Filippenzen 2).
- Bid om een helder inzicht wat het voor jou concreet betekent om te wandelen zoals Jezus wandelde. Welke keuze(s) zou je willen maken?

3

*Wie zegt in het licht te zijn maar zijn broeder of zuster haat,
bevindt zich nog altijd in de duisternis.
Wie de ander liefheeft, blijft in het licht en komt niet ten val,
maar wie de ander haat, bevindt zich in de duisternis.
Hij gaat zijn weg in het duister, zonder te weten waarheen die weg voert,
want de duisternis heeft hem blind gemaakt.
(vers 9-11)*

Dicht bij elkaar?

Niet zo lang geleden hoorde ik iemand zeggen dat de woorden liefhebben en haten dicht bij elkaar liggen. Het was zijn ervaring, zo zei hij, dat liefde gemakkelijk kan omslaan in haat. Ik was aanvankelijk geneigd het met hem oneens te zijn, maar moest toch erkennen dat hij de ervaring van veel mensen onder woorden bracht. Toch kun je je afvragen wat de aard van onze liefde is, wanneer deze (hoe begrijpelijk ook) kan omslaan in haat. Onze liefde is vaak te veel gericht op onszelf, een liefde 'onder voorwaarden'. Johannes benoemt juist de tegenstelling tussen liefde en haat en beschrijft vervolgens hoe uiteenlopend de gevolgen zijn van liefde of haat op ons (geestelijk) leven.

Overdenken

- 'Liefde maakt blind' zeggen wij. Het tegendeel is waar: 'haat maakt blind' (vers 11). Waarom zegt Johannes dit?
- Liefde is geen gevoel, maar een daad.

Bidden

- Sommige gebeurtenissen kunnen haat ontkiemen in je hart. Overdenk zo'n gebeurtenis en vraag God om een mild hart.
- Vraag God om open ogen voor situaties waarin je liefdevol en daadkrachtig iets kunt betekenen voor anderen.

Kringstudie 3

1 Johannes 2:3-11

Verkenning van de tekst

Context en structuur

Het gedeelte 2: 3-17 sluit aan bij de passage die eraan vooraf gaat en is een uitwerking van de uitspraak dat God licht is (1:5). In de vorige passage lag het accent op de woorden zonde en vergeving, nu krijgen de woorden *gebod(en)* en *gehoorzaamheid* vooral de aandacht.

Ook in dit gedeelte gaat Johannes in op wat sommigen, dwaalleraars, zeggen. Driemaal citeert hij hen ('wie zegt' in de verzen 4, 6 en 9). In alle uitspraken gaat het om de verbondenheid met God. De tegenstanders gaan daar prat op, ze menen God te kennen, maar Johannes legt de vinger op de gevoelige plek: de praktijk van hun leven.

Korte uitleg

Vers 3-4. Dat wij God kennen weten we doordat we ons aan zijn geboden houden. Wie zegt: 'Ik ken hem,' maar zich niet aan zijn geboden houdt, is een leugenaar; de waarheid is niet in hem.

'Wie zegt', met deze woorden introduceert Johannes opnieuw een leus van een dwaalleraar. Blijkbaar zijn er mensen die wel menen God te kennen, maar in de praktijk van hun leven is dat niet te zien. Zij houden de geboden niet. Het bewijs dat we werkelijk God kennen is onze gehoorzaamheid aan het gebod van Jezus om onze zusters en broeders lief te hebben.

Vers 5. In wie zich aan Gods woord houdt, is zijn liefde ten volle werkelijkheid geworden; hierdoor weten we dat we in hem zijn.

Hier herhaalt Johannes wat hij in vers 3 gezegd heeft. Opvallend is dat 'zijn liefde', letterlijk: de liefde van God, ten volle werkelijkheid kan worden in ons leven. Bij de liefde van God gaat het vermoedelijk om Gods liefde voor ons. Tegelijk kan ook sprake zijn van onze liefde voor Hem als een vrucht van Zijn liefde voor ons.

Vers 6. Wie zegt in hem te blijven, behoort in de voetsporen van Jezus te treden.

De verzen 6-8 gaan verder met waar het vijfde vers mee afsloot. Met 'hem' wordt waarschijnlijk God bedoeld. Voor wie meent in God te blijven, is dat alleen mogelijk wanneer hij zich richt op het aardse leven van Jezus. Dat staat model voor ons leven nu. Bedenk dat de tegenstanders waartegen Johannes schrijft ontkenden dat God mens geworden is, naar hun idee was Jezus niet werkelijk mens. Zij richtten zich in hun levenswandel dan ook niet op het aardse leven van de Heer.

Vers 7. Geliefde broeders en zusters, ik houd u in deze brief geen nieuw gebod voor maar een oud, dat u vanaf het begin bekend is. Dat oude gebod is de boodschap die u gehoord hebt.

Johannes geeft geen nieuw gebod. Zijn lezers zullen weten dat Jezus al de opdracht gaf om net zo lief te hebben als Hij dat deed (zie Johannes 13:34).

Vers 8. Toch is het ook een nieuw gebod, omdat de duisternis wijkt en het ware licht al schijnt, en dit is werkelijkheid in Jezus' leven en in uw leven.

Er is altijd weer gevraagd waarin het nieuwe van het gebod nu schulde. Sommigen leggen het woord nieuw uit in de zin van actueel voor de christenen die het lezen. Toch is het meer dan dat. Jezus hield zijn discipelen voor: 'Een nieuw gebod geef ik jullie, dat jullie elkaar liefhebben, zoals Ik jullie heb liefgehad'. Daar zit het nieuwe in: 'zoals Ik jullie heb liefgehad'. Elkaar liefhebben, zoals Jezus ons liefheeft. Met de komst van Jezus is dat mogelijk: het licht is in deze wereld gekomen en de duisternis is bezig te verdwijnen.

Vers 9. Wie zegt in het licht te zijn maar zijn broeder of zuster haat, bevindt zich nog

altijd in de duisternis.

Ook hier wordt weer aangehaakt bij het slot van het vorige vers. De verbondenheid met God, of in de woorden van dit vers 'in het licht zijn', is te meten aan de houding naar broeders en zusters toe.

Vers 10. Wie de ander liefheeft, blijft in het licht en komt niet ten val,

De ander is bij Johannes de broeder of zuster.

Vers 11. maar wie de ander haat, bevindt zich in de duisternis. Hij gaat zijn weg in het duister, zonder te weten waarheen die weg voert, want de duisternis heeft hem blind gemaakt.

De tegenstellingen liefhebben – haten en licht – duisternis vallen op.

Boodschap

God kennen is meer dan een bijzondere geloofservaring. Het uit zich in de praktijk van het leven.

Aanwijzingen voor de kringleider

IJsbreker

Je kunt beginnen met de volgende vraag: 'Op welke manier laat je concreet blijken dat anderen iets voor je betekenen (denk aan ouders, vrienden)?'

Inleiding

Johannes' brief is wel eens vergeleken met een wenteltrap: hij cirkelt voortdurend om hetzelfde met steeds net andere woorden en andere nuances. Vertel iets over de verschuiving in de huidige perikoop ten opzichte van de voorgaande, namelijk van zonde en vergeving naar gebod en gehoorzaamheid.

Kringgesprek

In het gesprek met elkaar kun je op de volgende punten ingaan. De bijgevoegde gespreksvragen kun je daarbij gebruiken.

1. De nauwe relatie tussen God kennen en het houden van geboden.

- Welke reden heeft Johannes gehad om het kennen van God zo direct te koppelen aan het houden van geboden (vers 3)?
- Op welke geboden duidt Johannes?
- Het kan zijn dat het woord geboden negatieve associaties oproept; praat eens met elkaar door over het waardevolle van het houden van geboden.

2. Het liefdegebod

- Wat bedoelt Johannes met liefhebben?
- Onze liefde voor God blijkt hieruit of wij ons daadwerkelijk aan Gods woord houden.
- Praat door over de volgende uitspraak 'Liefde is niet voelen, maar doen.'
- Onze liefde voor God wordt volle werkelijkheid (NBG'51: 'volmaakt') wanneer we zijn woord in de praktijk brengen (vers 5). Bespreek met elkaar waaruit blijkt dat je Hem gehoorzaamt.
- Haat is een zwaar woord, we nemen het wellicht niet zo snel in de mond. We schrikken ook van onszelf wanneer we ontdekken dat we in staat zijn te haten. In welke situatie kan haat bij ons ontkiemen? Hoe gaan wij daarmee om?

3. Wandelen zoals Jezus gewandeld heeft.

- Johannes bindt ons niet alleen aan het liefdegebod, maar ook aan het 'voorbeeldige' leven van Jezus. Jezus is een voorbeeld, zeggen anderen wel eens en bedoelen dan vaak dat Hij 'slechts' een voorbeeld is (en niet de Zoon van God of gestorven voor onze zonden). Toch is de uitspraak 'Jezus is voor ons een voorbeeld' minder vrijblijvend dan we op het eerste gezicht denken. Bespreek dat eens met elkaar.
- Noem iets uit Jezus' leven dat je graag in je eigen leven zou willen integreren.

Afsluiting

Aan het einde van de avond kun je terugkomen op het begin: hoe laat je blijken dat andere mensen iets voor je betekenen? Welke impuls heeft het bijbelgedeelte en het gesprek erover aan deze vraag gegeven?

Werkvellen voor de kringstudie

Het werkvel op de pagina kun je uitdelen om aan de hand daarvan de tekst te bepreken met de kring.

1 Johannes 2:3-11

- 3 Dat wij God kennen weten we doordat we ons aan zijn geboden houden.
- 4 **Wie zegt:** *'Ik ken hem,'* maar zich niet aan zijn geboden houdt, is een leugenaar; de waarheid is niet in hem.
- 5 In wie zich aan Gods woord houdt, is zijn liefde ten volle werkelijkheid geworden; hierdoor weten we dat we in hem zijn.
- 6 **Wie zegt in hem te blijven,** behoort in de voetsporen van Jezus te treden.
- 7 Geliefde broeders en zusters, ik houd u in deze brief geen nieuw gebod voor maar een oud, dat u vanaf het begin bekend is. Dat oude gebod is de boodschap die u gehoord hebt.
- 8 Toch is het ook een nieuw gebod, omdat de duisternis wijkt en het ware licht al schijnt, en dit is werkelijkheid in Jezus' leven en in uw leven.
- 9 **Wie zegt in het licht te zijn** maar zijn broeder of zuster haat, bevindt zich nog altijd in de duisternis.
- 10 Wie de ander liefheeft, blijft in het licht en komt niet ten val,
- 11 maar wie de ander haat, bevindt zich in de duisternis. Hij gaat zijn weg in het duister, zonder te weten waarheen die weg voert, want de duisternis heeft hem blind gemaakt.

God kennen is:
[intro thema]

⊖ Gods geboden houden

⊖ In de voetsporen van Jezus treden

⊖ Je broeder of zuster liefhebben